బంగారు పిడకలు

మంగపతిగారి ఆస్తికి అంతూ పొంతూ లేదు. అన్నీ బంగారు గుడ్లు పెట్టే బాతులే! బెల్లంమండీ బియ్యపుమర, లారీలూ బస్సులూ, ట్రాక్టరూ థియేటరూ, గొడ్లూ గోడౌన్లూ, భూములూ భవనాలూ, ఇలా సాగిపోయే ఈ జాబితాలో బంగారక్క పేరుకూడా వస్తుంది.

మంగపతిగారి పాలిటికి బంగారం లాంటి బంగారక్క బంగారపు తీగలా మాత్రం వుండదు. వంగిపోయిన ఎండు పుడకలా వుంటుంది. తల ముగ్గు బుట్టలా వుంటుంది. చర్మమంతా ముడతలు. ఒళ్ళంతా మురికి. ఆ బంగారక్క మంగపతిగారి ఆస్తి. ఆయన బ్రతుకులో బంగారం పండించే డెల్టా.

మంగపతిగారి పెళ్లామూ, కోడలూ పట్టుపీతాంబరాలు కట్టుకుంటారు. బంగారక్క మాత్రం ఏడాది పొడుగునా ఒకే ఒక చింకికోక కట్టుకుంటుంది. రవిక తొడుక్కోదు. వాళ్ళంతా సుగంధ తైలాలు వాడుతుంటే, బంగారక్క తల మాత్రం జడలు గట్టుకు పోయింది. వాళ్లంతా పంచభక్ష్య పరమాన్నాలు తింటారు. బంగారక్కకు పొట్టనిండా చద్దికూడు, పాసిన కూరా పెడతారు. వాళ్లు పంకాలకింద పట్టు పరుపుల మీద పవ్వళిస్తే, బంగారక్క గొడ్లచావడిలో పడుకుని గురకపెట్టి నిద్రపోతుంది. వాళ్లు అసలు పూచిక పుల్లయినా ముట్టుకోరు. పనులన్నీ నౌకర్లకూ చాకర్లకూ అప్పజెప్పి రేడియోగ్రాం ప్రక్కన కూచుంటారు, సినిమా హాల్సులో కూచుంటారు, గీతోపదేశం చేయవచ్చిన స్వాములవారి పాదాల చెంత కూచుంటారు. బంగారక్క మాత్రం ఎప్పుడూ ఎక్కడా అలా కూచోదు. మంగపతిగారి బస్సులాగా, లారీలాగా, ట్రాక్టరు లాగా, బియ్యం మరలాగా కదుల్తూనే వుంటుంది.

విచిత్రం ఏమంటే, ఈ తేడాలను గురించి బంగారక్క కలలో కూడా ఆలోచించదు. తాను గొడ్డులా బ్రతుకు తున్నాననే ధ్యాసే ఆమెకులేదు.

ఆ యంత్రానికి ముక్కడం మూలగడం తెలియదు. ఆ మరబొమ్మకు బెంగాబెగులూ లేనేలేవు. పువ్వుల్ని కుంపటిలోవేస్తే అవి మాడి మసి అయిపోతాయి. బంగారక్క కుంపటిలో వికసించే పువ్వు.

ఊరి మధ్యలో మెయిన్ రోడ్డుకు యివతల ఎలిమెంటరీ స్కూలు వుంది. స్కూలుకు ఎదుట - రోడ్డుకు అవతలి వైపున మంగపతిగారి మేడ, మేడపక్కన గడ్డివామి, గొడ్లపాక వున్నాయి. ఆ పాకలో నాలుగు పాడిగేదెలు, రెండు ఆవులూ వున్నాయి. అవి మంగపతిగారివి.

ఆ పాకలోనో, పాక దరిదాపుల్లోనో బంగారక్కను ఎప్పుడైనా చూడవచ్చు. పశువుల్ని గుంజకు కడుతూనో, విప్పుతూనో వుంటుంది. వాటి పేడ పోగు చేస్తుంది. పిడకలు తడుతుంది. ఎండిన పిడకల్ని గోతాల్లో నింపుతుంది. గడ్డి దులిపి గొడ్లకు వేస్తుంది. పాకలోని చెత్తా చెదారమంతా ఊడుస్తుంది. ఇళ్లిల్లూ తిరిగి కుడితి నీళ్ళు తెస్తుంది. అన్నం వేళకు మంగపతిగారింటి ముందు నిలిచి, కలో గంజో మూకుడులో పోయించుకుని కడుపు నింపుకుంటుంది. పొద్దు పోయాక మట్టినేలే మెత్తపరుపుగా, దోమల సంగీతమే జోలపాటగా, పేడకంపే ఊదొత్తుల వాసనగా, చింకిదుప్పటి దోమతెరగా - ఆ పాకలోనే పడుకుంటుంది. నిద్ర ఆమె కళ్ళలో బసచెయ్యటానికి ముందు క్షణం ఆమెకెలా వుంటుందో తెలుసా? పోనీ, బెల్లం వ్యాపారంలో మంగపతి గారికి లక్ష రూపాయలు లాభం వచ్చినప్పుడల్లా అతనికెలా వుంటుందో తెలుసా? ఈ రెండు ప్రశ్నలకూ జవాబు ఒకటే!

మంగపతిగారి మేడ, ఆ గొడ్లపాక, ఆ పరిసరాలంతా ఒక లంక అనుకుంటే, బంగారక్క ఆ లంకలో ఈగనైనా వాలనివ్వని లంకిణి. తక్కిన ప్రపంచంతో ఆమెకు సంబంధమేలేదు. రోడ్డుమీద గేదెలు నెమరువేస్తూ కూర్చున్న సమయాల్లో కన్నూమిన్నూ కానక పరిగెత్తే లారీలను, బస్సుల్నీ శాపనార్థాలు పెడుతూ వుంటుంది ఆమె. బడిపిల్లలెవరైనా పోతూ పోతూ, అడ్డంగావున్న ఆ పశువుల్ని తోక మెలిపెడితేనో, వీపుమీద చరిస్తేనో, "ఒరే మీకు దూము తగలా! నోరులేని గొడ్డు ఏం జేసిందిరా నిన్ను?" అని తిట్టిపోస్తూ వుంటుంది. పాకదగ్గరగానీ, మంగపతిగారి మేడదగ్గరగానీ ఏ కుర్రవెధవో ఒంటేలు పోసుకుంటూ ఆమెకంటబడ్డాడో, స్వర్గ లోక సౌఖ్యాల్లో తేలిపోతున్న వాడి తాతముత్తాతలు కూడా పుటుక్కుమంటూ వూడి, నరకంలో పడిపోవాల్సిందే!.... విశ్వాసానికి మారుపేరు కుక్క అన్నారు. కుక్కలలో కూడా మేలుజాతులున్నాయి కదా? బంగారక్కది మరీ మేలుజాతి. అయితే ఆమె మంగపతిగారి మేడలోకి ఎప్పుడూ వెళ్ళలేదు. మంగపతి గారి పెంపుడు కుక్క మాత్రం యిల్లంతా కలయదిరుగుతూ వుంటుంది.

బంగారక్క మంగపతిగారి చుట్టం కాదు. అయితే ఆమెకు అయినవాళ్ళెవరూ లేరా అంటే, వున్నారు. పూర్వంనుంచీ ఆమెను ఎరిగివున్న వాళ్లు ఓబులేశును గురించి చెడ్డగా చెప్పు కుంటారు. కన్నతల్లిని మరిచి పోయిన కఠినాత్ముడనీ, ముసలితనంలో దాన్నియింట్లో పెట్టుకుని యింత గంజి పొయ్యలేక, వీధుల్లో వొదిలేశాడనీ అంటుంటారు. అది నిజంకాదు. బంగారక్క యింత గంజితాగి యింట్లో పడివుండక వీధుల్లో వుండడం మాత్రం నిజమే!

ఈ ఓబులేశు తన పెళ్ళాంతో, ముగ్గురు పిల్లలతో ఊరి చివరవున్న మాలపల్లిలో వుంటున్నాడు. అతడి తల్లి దండ్రులిద్దరూ మంగపతి నీడలో పనీపాటూ చేసుకుంటూ బ్రతుకుతుండేవారు. పదేళ్ల కిందట ఓబులేశు స్కూల్‌ఫైనల్ చదువుతుండగా, తండ్రి పోయాడు. తల్లి బంగారక్క మంగపతి కుటుంబానికి చాకిరీ చేస్తూనే కొడుకు చదువు కాస్తా పూర్తిచేయించింది. స్కూల్ ఫైనల్ ప్యాసయిన ఓబులేశు టీచర్స్ ట్రెయినింగు కూడా పూర్తిచేసి, ఆ తరవాత కొంతకాలానికి ఆ ఊళ్ళోనే, ఆ స్కూల్లోనే ఉద్యోగం సంపాదించు కున్నాడు. తల్లికి నచ్చజెప్పి, మంగపతి గారింట్లో పని మానెయ్యమన్నాడు. మంగపతి కుటుంబంలోని వాళ్ళ దగ్గర ఆమెకు మొహమాటం ఎక్కువ. నీళ్ళు నములుతూ, ఆమె, కొడుకు చెప్ప మన్నమాట చెప్పగానే, కొండంత ఆశ్చర్యంతో బుగ్గలు నొక్కుకుంది మంగపతి భార్య.

"ఏందే నువ్వనేది! నిన్నూ, నీ మొగుణ్ణీ సాకి, నీ కొడుకును చెట్టంతవాణ్ణి జేస్తే, యిప్పుడు పనిజెయ్యనంటావా? నీకు కొంచెమైనా విశ్వాసం వుందా?" అంటూ దెప్పింది. యుగ యుగాలుగా భూదేవిని నెత్తిమీద పెట్టుకుని మోసిన ఆదిశేషుడు, యిక నేను మోయలేనంటే, భూదేవి అవాక్కయిపోదూ?

" నాకొడుకు వొద్దంటావుండా డమ్మా! వాడికి అయివోరు పనొచ్చింది గదా?...అంది బంగారక్క.

"అంతేలేయే! అక్కరదీరితే అక్కమొగుడు కుక్క" అంటూ నిష్ఠూర మాడింది మంగపతి భార్య.

ఉద్యోగం వచ్చిన రెండు నెలలకే, ఓబులేశు మేనమామ అతడికి తన కూతుర్నిచ్చి పెళ్ళిచేశాడు. కోడలు కాపురానికి రాగానే, బంగారక్క గుండెల్లో మొలిచినవన్నీ ముళ్ళచెట్లే. కోడలు గన్నేరు ఉత్తమురాలు కాదు. అత్తలేని కోడలే ప్రపంచంలో ఉత్తమురాలు. గన్నేరుకు అత్త వుంది కదామరి! ఆ కోడలు ఏమాట మాట్లాడినా, ఈ అత్తకు ఆ మాటలు ఎత్తిపొడుపులుగానే వుండేవి.

పిల్లిమీద, కుక్కమీద సాకుపెట్టి తనను దెప్పుతున్నట్లే అనిపించేది. పొద్దస్తమానమూ ఇరుగింటి ఎల్లమ్మతోనో, పొరుగింటి పుల్లమ్మతోనో కోడల్ని గురించి చాడీలు చెప్పకపోతే, ఆమెకు రోజు గడిచేదికాదు. ఇంట్లో జగడాలాడినప్పుడు, అలిగినప్పుడు విశేషంగా మంగపతి భార్య దగ్గరికి వెళ్ళి, సోదె చెబుతూవుండేది. మంగపతి భార్య అగ్నిలో ఆజ్యం పోస్తూ వుండేది. "అదేమిటే, అట్లాంటి కోడల్ని దెచ్చుకుంటివి! నేను చెబుతున్నాకదా, అది నీకు కూడుబెట్టదు. ఆఖరికి నీ చేతికి చిప్పేగతి!" అనేది. "ఇప్పుడు మాత్రం ఏం కొంప మునిగిపోయింది? దాని దగ్గిర మాటలనిపించుకుని, దాని కాళ్ళకాడ పడివుండాల్సిన రాత నీకే మొచ్చింది? ఇంతకాలమూ వాళ్ళకూడేనా తిని బతికినావు! మేము చచ్చినామను కుంటివా?" అని భరోసా యిచ్చేది.

ఓ రోజు అత్తాకోడళ్ళ మధ్య మాటా మాటా పెరిగి, కోక మడిచి చంకన బెట్టుకొని, మంగపతి యింటికొచ్చేసింది, బంగారక్క. తల్లి మూర్ఖత్వంతో ఓబులేశుకు తల బట్టకట్టిపోయింది. అయినా అతడు ఆమెను బతిమాలుకున్నాడు. "అమ్మా! నీకిదేం ఖర్మమే? గతిలేని దినాల్లో మన రెండు పొట్టల కోసరం రెక్కలు ముక్కలు జేసుకుంటివి. ఇప్పుడు నేనేదో నాలుగు రాళ్ళు సంపాయిస్తా వుండాను గదా? ఈ ముసిలి తనంలో నీ కెందుకే ఈ వెట్టిచాకిరీ?... నీ కోడలు నిన్నేమన్నా అంటే నాతో జెప్పు. దవడపండ్లు రాలగొడతాను. అంతేగానీ, యిట్టాంటి పనులు చెయ్యొద్దే! నీ ఒళ్ళూ చెడిపోతుంది, నా పరువూ పోతుంది. నడిమధ్య నోళ్లకు లాభం! ఇంటికి రాయే!" అని గడ్డం పట్టుకున్నాడు.

"నన్ను ఆ యింటికి పిలవొద్దురా నాయనా! దానికీ నాకూ కుదరదు. నేను జస్తే వొచ్చి అంత మన్నేసేసిపో, సాలు!" అంది బంగారక్క.

అంతే! ఆ రోజునుంచీ ఆ గొడ్లపాకే ఆమెకు మకాము. ఉద్యోగం కత్తికోతగా తయారయింది ఓబులేశుకు. అతడి కళ్ళ ఎదుటే ఆ పనులన్నీ చేస్తూ వుంటుంది ఆమె. మంగపతి యింట్లోని వాళ్ళంతా ఆమెను "ఒసే బంగారూ!" అని పిలుస్తుంటారు. మంగపతిగారి మనవలూ, మనవరాళ్ళూ కూడా అలాగే పిలుస్తుంటే, తన చెవులతో విన్నాడు. "సార్! ఆ ముసిలామె మీ అమ్మనా సార్?" అని కొందరు బడిపిల్లలు అతన్నే అడిగారు. తల తీసేసినట్లయింది ఓబులేశుకు. తల్లిని యింటికి రమ్మని మాటిమాటికీ ప్రార్థించాడు. అతడి ప్రార్థన బూడిదలో పోసిన పన్నీరయింది. ఆమెను వశపరచు కునే శక్తి మంగపతి యింట్లో వాళ్ళ తీయని పలకరింపులకు మాత్రమే వుంది.

ఇక విధిలేక, రెండుమైళ్ళ దూరంలోని ఒక చిన్నపల్లెకు బదిలీ చేయించుకున్నాడు ఓబులేశు. ఉదయం వెళ్లడం, సాయంకాలం యింటికి తిరిగి రావడం. తల్లి పనిచేస్తున్న వీధిలో నడిచి వెళ్ళాలన్నా అతనికి సిగ్గే. ఆమెమీద ఆశ వొదులుకున్నాడతను. చాకిరీ చేస్తున్న తన తల్లి మనస్తత్వం, తన తల్లి చేత చాకిరీ చేయించుకుంటున్నవాళ్ళ మనస్తత్వం అతనికి బాగా అర్థమైనాయి. ఆ ఘరానా పెద్దలు చాలా తెలివైనవాళ్ళు. మన వేలితోనే మన కళ్ళు పొడిచే రకాలు. తన తల్లికి అది తెలియదు. ఆమె వట్టి మూర్ఖురాలు. మానసిక దాస్యానికి మరో పేరు స్వామిభక్తి అంటే, ఆ స్వామిభక్తి పూజింపరానిదీ, క్షమింపరానిదీ!

ఓబులేశుకు హృదయకంటకంగా, పదేండ్లనుంచీ జరుగుతున్న కథ యిది. ఈ కథకు ముగింపేలేదా? రోజులు ఆగవు. ముగింపు వుందన్న ఆశ ఓబులేశు గుండెలో అంకురించే రోజులు దగ్గరపడ్డాయి.

రోగమూ రొమ్మూ ఎరుగని బంగా రక్కకు జబ్బు చేసింది. మంగపతి యింట్లోనివాళ్ళు రెండురోజులపాటు ఆమెను గురించి పట్టించుకోనేలేదు. పట్టించుకోవటానికి ఆమె వాళ్ళ పెంపుడు కుక్కాకాదు, పాలిచ్చే గొడ్డూకాదు. మూడోరోజున – పాకలో ముడుక్కున్న బంగారక్క పైకిలేవనేలేదు. ఇక బ్రతకదు అని నమ్మకం ఏర్పడిన నిమిషంలో, క్షణాలమీద ఓబులేశుకు కబురు వెళ్ళింది. అతడు వెంటనేవచ్చి ఆమెను యింటికి మోసుకుపోయాడు. డాక్టర్ని తీసుకొచ్చాడు. సూదులు వేయించాడు. మందులు కొన్నాడు. వారం రోజులపాటు ఒళ్ళు తెలియనిస్థితిలో పడివున్న అత్తకు ఆ కోడలు చేసిన సేవల్ని చూసి మాలపల్లిలోని వాళ్ళంతా వేనోళ్ల మెచ్చుకున్నారు. బతికి బయటపడిన బంగారక్కకు కోడలిమీద సముద్రమంత వాత్సల్యం పుట్టుకొచ్చింది. ఓరోజు ఉదయం, నీరసం కాస్త తగ్గి, మాటాడే ఓపిక రాగానే, "ఒసే గన్నేరూ!" అంది. అంత మృదువుగా కొడుకును కూడా ఎప్పుడూ పిలిచి వుండదు.

"ఏమత్తా?" అంది కోడలు.

"పాపం, బిడ్డలు కలిగినోడు! మందులకూ, మాకులకూ ఎన్ని తంటాలు పడినాడో, బిడ్డ!" అంది బంగారక్క.

"అప్పుజేసినాడు".

బంగారక్క కొంతసేపు మౌనంగా వుండి, "ఒసే! గుడ్డ పేలికలో కొంచెం దుడ్లు కట్టి పెట్టినాను. పోయి తెచ్చుకోమని చెప్పు వాడితో!" అంది.

"ఎక్కడుంది?"

"పిడకల గోతంలో"!

"పిడకల గోతం ఎక్కడుంది?"

"అక్కణ్ణేనే! ఆ గొడ్లసావిట్లో!"

"ఎంతుందత్తా?"

"నూర్రూపాయలకంటే తక్కువగానే వుంటుంది"

అప్పుడు ఓబులేశు యింట్లో లేడు. బడికి వెళ్ళిపోయాడు.

గన్నేరు వెంటనే వెళ్ళింది మంగపతిగారింటికి. ఆ యింటి ముందు ఎవరో ఆఫీసర్లు, పోలీసులూ వున్నారు. బయటి వసారాలోనే కనిపించారు మంగపతిగారు. గన్నేరును చూసి, 'ఏమి' టన్నట్లు కన్నెగరేశాడు.

"మా అత్త ఏందో దుడ్లు దాచిపెట్టిందట సామీ! ఎత్తుకుందామ నొస్తిని!"

"ఎక్కడ దాచిపెట్టింది?" అని ఉరిమాడు మంగపతి.

"గొడ్లసావిట్లో - పిడకల గోతంలో."

మంగపతినోట్లో తడారిపోయింది. "రేపు రాపో! కుదరదిప్పుడు..." అన్నాడు కంగారుగా.

అంతే. ఆ మాటతోబాటుగా గొడ్లపాక మీద దాడిచేశారు అధికారులూ, పోలీసులూ. అందులోవున్న పిడకలగోతాలు రెండిట్నీ తిరగేశారు. ఒక గోతంలో బంగారక్క డబ్బు, మరో గోతంలో మంగపతిగారి వెండి బంగారాలు, నోట్లకట్టలూ, ప్రామిసరీనోట్లూ బయటపడ్డాయి.

ఆ తరవాత అందరికీ తెలిసిన విషయమేమంటే, తన యింటిని పోలీసులు సోదా చేస్తారని ముందే పసిగట్టిన మంగపతి - లెక్కకు మించిన సొమ్మునంతా క్రితం రాత్రి తీసుకెళ్ళి, పిడకల గోతంలో దాచాడు. పోలీసులు సోదా పూర్తిచేసి, వుత్తచేతులతో తిరిగి పోబోతున్న సమయంలో, గన్నేరు వెళ్ళింది. లేకపోతే, వాళ్ళ పిడకల గోతాల జోలికి వెళ్ళివుండేవాళ్ళేకాదు.

ఒళ్లు నయమైన తరువాత బంగారక్క మంగపతిగారింటికి వెళ్ళింది. "ఎందుకొస్తివే?" అని తోక తొక్కిన తాచులా లేచింది మంగపతి భార్య.

"గొడ్లను చూసిపోదామనొస్తి నమ్మా! రెండు వారాలు కింద బడిపోతినా, అవి ఎట్ల అల్లాడిపోయినాయో ఏమో....."

బంగారక్క మాట పూర్తికానేలేదు. "కొంపంతా కొల్లబెడితివి చాలదూ? మళ్ళావొస్తివా? గొడ్లసావిట్లోనే చంపేసి వుంటే బాగుండేది..." అంటూ తాటకిలా పైనబడింది మంగపతి భార్య.

తేనెలోపడ్డ ఈగ – ఈ విధంగా బయటపడింది.

ఈ ఉదంతం విని, తన తల్లిని సంతోషపెట్టే పని ఒకటి చెయ్యాలనుకున్నాడు ఓబులేశు. కోరికతీర్చే కల్ప తరువులా 'తథాస్తు' అంది, ఆ ఊళ్లోని బ్యాంకు.

ఓ రోజు ఉదయం ఆమె కళ్ళు తెరవగానే, వాకిట్లో కనిపించిందేమిటీ? కామధేనువులా నుంచున్న ఓ పాడిగేదె. "ఎవర్దిరా యిది?" అంది చేటంత ముఖంతో.

"నీదేనే!" అన్నాడు ఓబులేశు.

బంగారక్క పేడపిసికి పిడకలు తడుతున్నప్పుడు "బంగారు పిడకలు తడతా వుండావా బంగారక్కా?" అంటుంటారు యిప్పటికీ ఆ మాలపల్లి లోనివాళ్ళు.

అవి బంగారు పిడకలైనా కాక పోయినా, ఆ యింట్లో బంగారు పిడకల కంటే ఎక్కువ విలువ – బంగారక్కకే! ■

• భారతి మే 1977 •